

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان جغرافیا (۳) دوازدهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

(۱) **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های شما خواهد گرفت، ببینید.

(۲) **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد.

(۳) **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آنچه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

(۴) **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند 😊 در این قسمت تمام آنچه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جغرافیا (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۴ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید! یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ و ۳ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

شماره صفحه

نوبت	آزمون	پاسخ‌نامه
اول	۳	۳۱
اول	۶	۳۱
اول	۸	۳۲
اول	۱۰	۳۲
دوم	۱۲	۳۲
دوم	۱۴	۳۳
دوم	۱۷	۳۳
دوم	۲۰	۳۴
دوم	۲۳	۳۴
دوم	۲۵	۳۵
دوم	۲۷	۳۵
دوم	۲۹	۳۶

۳۷

درس‌نامه توپ برای شب امتحان

شماره	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جغرافیا (۳)
نمره	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم			آزمون شماره ۱
درس اول				
۰/۵	اگر به شکل رتبه‌بندی سکونتگاه‌ها توجه شود. همه موارد در این مورد را می‌توانید پاسخگو باشید.	<p>۱ درست‌ی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) معیارهای اصلی در رتبه‌بندی سکونتگاه، براساس وسعت و جمعیت آن است. ب) در سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا خدمات در دهکده (هاملت) محدود است.</p>		
۰/۷۵	<p>۲ جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. الف) سرآغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه روستایی و شهری و آن است. ب) در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل بیشترین نقش را داشته‌اند.</p>			
۰/۵	مطالب در ارتباط با موقعیت، مقر و هسته اولیه را به خوبی یاد بگیرید.	<p>۳ گزینه درست را انتخاب کنید. الف) کدام گزینه در رابطه با موقعیت یک شهر درست است؟ الف) جایگاه یک مکان در سطح ناحیه است. ب) وضعیت قرارگیری یک شهر در طول و عرض جغرافیایی معین است. پ) در زوال و نابودی آن نقش مهمی ایفا می‌کند. ت) شما در ردیف دوم ستون وسط کلاس نشسته‌اید. این موضوع مربوط به موقعیت نسبی است. ث) دسترسی به ناهمواری‌ها در موقعیت یک شهر مؤثر چیست؟ الف - ب - پ ب - پ - ث الف - پ - ت الف - پ - ث ب) مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا چیست؟ الف) میزان جمعیت ب) وسعت و فضای سکونت ج) فعالیت اقتصادی د) فرهنگ و مناسبات اجتماعی</p>		
۰/۵	<p>۴ در جملات زیر، کلمه مناسب داخل پرانتز کدام است؟ الف) میزان رشد سالیانه شهرنشینی در آسیا و آفریقا (بیشتر - کم‌تر) از کشورهای آمریکای شمالی و اروپا است. ب) از دیرباز شهر و روستا با یکدیگر وابستگی و (روابط متقابل - مستقیم) داشته‌اند.</p>			
۰/۵	عزیزان واژه‌های مهمان‌شهر، مگالاپلیس، متروپل، ایرشهر، مگاسیتی را به ذهن بسپارید.	<p>۵ عبارتهای زیر را به مفاهیم موردنظر در ستون مقابلشان وصل نمایید. الف) در پیرامون مادرشهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند. ● ب) حوزه نفوذی بسیار وسیع دارد. ● ● جهان‌شهر ● متروپل ● مگالاپلیس ● منطقه مادرشهری</p>		
۱	حوزه نفوذ، دامنه نفوذ و آستانه نفوذ از نکات قبلی مهم درس است. هتماً توجه شود.	<p>۶ اصطلاح زیر را تعریف کنید. حوزه نفوذ سکونتگاه:</p>		
۰/۵	<p>۷ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) علت مهاجرت‌های روستایی در اروپا و آمریکای شمالی در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم چه بود؟ ب) تعداد شهرهای ایران در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۳۵ چند برابر شده است؟</p>			
۰/۲۵	<p>۸ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) منظور از هسته اولیه سکونتگاه چیست؟ توضیح دهید. ب) عوامل مؤثر در ایجاد هسته اولیه سکونتگاه‌ها در ایران در گذشته چه بود؟</p>			
درس دوم				
۰/۵	ویژگی‌های آمایش از نکات مهم درس است.	<p>۹ درست‌ی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) در آمایش سرزمین، ابتدا برنامه‌ریزی می‌شود و سپس ظرفیت‌های منطقه مورد بررسی قرار می‌گیرد. ب) شهرنشینی، با افزایش فشار بر منابع و مصرف انرژی و آلودگی آب و خاک و هوا همراه است.</p>		
۰/۷۵	<p>۱۰ جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. الف) هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری است. ب) برنامه توسعه روستایی، برنامه‌ای است که با هدف بهبود زندگی و روستانشینان طراحی می‌شود.</p>			

ردیف	آزمون شماره ۱	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	kheilisabz.com	شهریار
نمره	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم				
۱۱	اصطلاح زیر را تعریف کنید. وندالیسم شهری:	در این رابطه به فقر شهری هم توجه شود.			
۱۲	گزینه درست را انتخاب کنید. الف) کدام گزینه بیانگر راهکارهای مناسب برای سامان بخشیدن به مشاغل غیررسمی است؟ الف) حمایت از کارآفرینان ب) ایجاد غرفه‌هایی با اجاره ارزان پ) جلوگیری از مهاجرت نیروی کار روستاییان به شهر ت) توسعه امکانات گردشگری ث) ارائه برنامه آموزشی فنی و حرفه‌ای	۰/۵			
	۱) الف و ب ۲) ب و پ ۳) پ و ت ۴) ت و ث	ب) یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری چیست؟ ۱) نابرابری فضایی ۲) فقر شهری ۳) شهرگریزی ۴) شهرگرایی			
۱۳	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) شکل مربوط به آمایش سرزمین است. در بخش «الف» و «ب» چه عبارتی قرار دهیم تا به صورت درست مطرح شده باشد؟ ب) معماری و طراحی شهر بازتاب چیست؟ پ) مهم‌ترین اهداف جهاد کشاورزی در مناطق روستایی را بنویسید. ت) برای تحقق عدالت اجتماعی، از کدام طرح استفاده می‌شود؟	بشش آمایش قبلی مهم است. تعریف آمایش و شکل آمایش را به خوبی یاد بگیرید.			
۱۴	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) روستاییان در رابطه با زمین‌های کشاورزی چه مشکلاتی دارند؟ ب) صاحب‌نظران معتقدند که در مبلمان شهری چه مواردی باید لحاظ شود؟	۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵			
	۱) الف و ب ۲) الف و پ ۳) الف و ت ۴) الف و ث	این مطلب از بخش‌های مهم مبلمان شهری است.			
درس سوم					
۱۵	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) سامانه‌های حمل‌ونقل، مردم و انواع فعالیت‌های اقتصادی را در داخل کشور یا در سطح بین‌الملل پیوند می‌دهد. ب) سفر با کشتی کروز برای گردشگری هزینه کم‌تری دارد.	۰/۵			
۱۶	جاهای خالی را با عبارتهای مناسب پر کنید. الف) صاحب‌نظران حمل‌ونقل را کلید توسعه اقتصادی و رکن کشور می‌دانند. ب) برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً دور از شیوه حمل‌ونقل استفاده می‌شود.	۰/۵			
۱۷	گزینه درست را انتخاب کنید. الف) محدوده جاده ابریشم از تا بود. ۱) غرب آسیا تا شرق اروپا ۲) شرق آسیا تا غرب اروپا ۳) شمال غربی آسیا تا جنوب اروپا ب) کشتی‌های (Ro - Ro) حامل چیست؟ ۱) نفت ۲) مواد پتروشیمی ۳) خودرو ۴) مواد معدنی	۰/۵			
۱۸	عبارتهای زیر را به مفاهیم موردنظر در ستون مقابل وصل کنید. الف) گسترده‌ترین شبکه ریلی جهان در این قاره قرار دارد. ب) نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در این کشور ساخته شد.	۰/۵			
	○ اروپا ○ آلمان ○ آسیا ○ انگلستان				

ردیف	آزمون شماره ۱	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	نمره				
۱۹	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>الف) خط برقی ریلی کشور در چه مسیری قرار دارد؟</p> <p>ب) در داخل جدول به جای «الف» و «ب» کدام بندر را قرار دهیم تا به ترتیب پرتددترین بنادر را نشان دهد؟</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>ب</td> <td>چارک</td> <td>الف</td> <td>قشم</td> </tr> </table> <p>پ) ظرفیت قطارهای باری چند برابر یک کامیون است؟</p> <p>ت) اهمیت سیاسی حمل و نقل را توضیح دهید.</p> <p>ث) به طور کلی حمل و نقل هوایی امنیت بسیار (پایینی - بالایی) دارد.</p>	ب	چارک	الف	قشم	<p>انواع اهمیت حمل و نقل بسیار مهم است، دوستان عزیز به خوبی مطالعه کنید.</p>	<p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۷۵</p> <p>۰/۲۵</p>
ب	چارک	الف	قشم				
۲۰	<p>به سؤال زیر پاسخ کامل دهید.</p> <p>الف) جغرافیای حمل و نقل چه مواردی را بررسی می کند؟</p> <p>ب) تا پیش از انقلاب صنعتی (۱۸۷۰ - ۱۸۰۰) وضعیت حمل و نقل چگونه بود؟</p>		<p>۰/۷۵</p> <p>۱</p>				
	موفق باشید	جمع نمرات	۲۰				

شماره	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	kheilisabz.com	جغرافیا (۳)						
ردیف	آزمون شماره ۹									
نوبت دوم پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم										
۱	<p>درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.</p> <p>۱ مهم‌ترین و خسارت‌بارترین حرکات دامنه‌ای، زمین‌لغزش است.</p> <p>۲ در شهر پایدار، منافع نسل‌های آینده را در نظر می‌گیرند.</p> <p>۳ حمل‌ونقل ریلی از شیوه‌های متداول در همه قاره‌های جهان است.</p> <p>۴ تصادفات و مرگ‌ومیر یا زخمی‌شدن مسافران در حمل‌ونقل جاده‌ای بیش از سایر شیوه‌های حمل‌ونقل است.</p>									
۱	<p>جاهای خالی را با عبارتهای مناسب کامل کنید.</p> <p>۵ تا چند دهه پیش شهرهایی میلیونی در نیم‌کره و در آمریکای شمالی اروپا و ژاپن قرار داشت.</p> <p>۶ با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر شهرگرایی در روستاها افزایش یافت.</p> <p>۷ حمل‌ونقل با جابه‌جایی در پهنه مکان و سروکار دارد.</p> <p>۸ در سال‌های اخیر برای جلوگیری از سیل، بر به‌کارگیری روش‌های تأکید بیشتری می‌شود.</p>									
۰/۷۵	<p>گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>۹ برای ارتباط هر مکان با مکان‌های دیگر را ترسیم می‌کنیم.</p> <p>۱۰ کدام گزینه نقش و اهمیت حمل‌ونقل را در بر نمی‌گیرد؟</p> <p>۱۱ در زیر صفحات (پلیت‌ها) ماده تشکیل‌دهنده گوشته زمین تا اندازه‌ای مانند است و در حرکت همرفتی مواد موجب حرکت صفحات نسبت به هم می‌شود.</p>									
۱	<p>هر یک از گزینه‌های سمت راست را به گزینه مربوط در سمت چپ وصل کنید.</p> <p>۱) شاخص انحراف (۲) ماتریس (۳) گره (۴) شبکه‌ها</p> <p>۱) اجتماعی - سیاسی (۲) اقتصادی - فرهنگی (۳) سیاسی - زیست‌محیطی (۴) اجتماعی - اقتصادی</p> <p>۱) مایع - هسته بیرونی (۲) خمیرمانند - هسته درونی (۳) مایع - گوشته زیرین (۴) خمیرمانند - گوشته فوقانی</p>									
۱	<p>۱۲ به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.</p> <p>۱۳ برای جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهر و روستا به وجود آمده است.</p> <p>۱۴ هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری است.</p> <p>۱۵ در این نوع حمل‌ونقل، مصرف سوخت و آلاینده‌گی محیط زیست بسیار زیاد است.</p> <p>○ شهر هوشمند</p> <p>○ شهر پایدار</p> <p>○ هوایی</p> <p>○ جاده‌ای</p> <p>○ متروپل</p> <p>○ مگاسیتی</p> <p>○ شوراها</p>									
۰/۵	<p>۱۶ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن در یک منطقه، چه موقعیت مناسبی را در آن شهر به وجود می‌آورد؟</p>									
۰/۷۵	<p>۱۷ موارد عنوان‌شده مربوط به کدام مرحله از کار در سامانه اطلاعات جغرافیایی است؟ این موارد را به درستی در جدول قرار دهید.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ورودی</th> <th>پردازش</th> <th>خروجی</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>؟</td> <td>؟</td> <td>؟</td> </tr> </tbody> </table> <p>● جدول و متن</p> <p>● مدل‌سازی</p> <p>● رقومی کردن</p>				ورودی	پردازش	خروجی	؟	؟	؟
ورودی	پردازش	خروجی								
؟	؟	؟								
۰/۵	<p>۱۸ انتقال گاز کدام کشورها از طریق خطوط لوله در ایران منبع درآمد برای کشور ما محسوب می‌شود؟</p>									
۰/۵	<p>۱۹ دو فرودگاه پرتدد کشور کدام است؟</p>									
۰/۵	<p>۲۰ چرا هر چه تعداد نقاطی که بر سر راه قرار می‌گیرد، کم‌تر باشد، قابلیت دسترسی به آن مکان مطلوب‌تر است؟</p>									
۰/۵	<p>۲۱ به ساکنان روستاها و مزارع مجاور خطوط لوله حمل نفت و گاز چه آموزش‌هایی باید داد؟</p>									
۰/۷۵	<p>۲۲ شدت زلزله بیانگر چیست؟ و مقیاس آن را بنویسید.</p>									
۰/۷۵	<p>۲۳ علت حرکت صفحات نسبت به هم را بنویسید.</p>									
۰/۵	<p>۲۴ چرا سطح دشت سیلابی از رس و شن، قلوه‌سنگ پوشیده شده است؟</p>									
۰/۷۵	<p>۲۵ برای احداث سازه‌ای مناسب برای سیل باید چه اقداماتی انجام داد؟</p>									
۰/۷۵	<p>۲۶ گستره زمین‌لغزش نسبت به سایر مخاطرات طبیعی چگونه است؟</p>									
۰/۵	<p>۲۷ برای پیشگیری از خطرات آبی لغزش چگونه باید عمل کرد؟</p>									
۰/۵	<p>۲۸ مهم‌ترین راهکار برای بهبود حمل‌ونقل شهری چیست؟</p>									

شهریار	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جغرافیا (۳)
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم			ردیف
آزمون شماره ۹				
۱	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.			۲۹
۱	منظور از شهرگرایی چیست؟			۳۰
۱	مدیریت حمل و نقل را تعریف کنید.			۳۱
۱	در کشورهای اسکاندیناوی، ویژگی طبیعی چه تأثیری در حمل و نقل دارد؟			۳۲
۱	در چند دهه اخیر از کدام انرژی‌های جایگزین به جای سوخت‌های فسیلی استفاده شده است؟ دو نمونه مثال بزنید و محدودیت‌های این روش را بنویسید.			۳۳
۱/۲۵	کمربند اطراف اقیانوس آرام محل برخورد چه صفحاتی است؟			۳۴
۱/۲۵	چه رابطه‌ای بین آبدهی رود و سیل وجود دارد؟ توضیح دهید.			۳۵
۱	چرا در چند دهه اخیر خسارت ناشی از سیلاب که در کشور ما به وقوع پیوسته، همواره رو به افزایش بوده است؟			۳۶
۱	اگر در خیابان باشیم و زلزله اتفاق بیفتد، باید چه اقداماتی انجام دهیم؟			
۲۰	جمع نمرات			موفق باشید

پاسخنامه تشریحی

کمی بار را می‌توانستند حمل کنند. در خشکی‌ها، نیروی انسان و چارپایان عامل حرکت مسافر و بار و در دریاها نیروی باد محرک کشتی‌ها بود.

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

- ۱- الف) نادرست؛ جمعیت و عملکرد (ب) درست
- ۲- الف) مقر - موقعیت (ب) طبیعی
- ۳- الف) گزینه «۴»
بررسی عبارت‌های نادرست: (ب) موقعیت ریاضی است. (ت) موقعیت ریاضی است.
(ب) گزینه «۳»
- ۴- الف) بیشتر (ب) متقابل
- ۵- الف) مادرشهر ملی (ب) جهان‌شهر
- ۶- به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد وجود دارد، حوزه نفوذ سکونتگاه می‌گویند.
- ۷- الف) توسعه صنایع (ب) ۶ برابر
- ۸- الف) منظور از هسته اولیه سکونتگاه مکانی است که مردم برحسب نیاز آن را برای زندگی انتخاب نموده و به اشتغال درآورده‌اند. بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.
- ۹- الف) نادرست؛ ابتدا ظرفیت‌ها بررسی سپس برنامه‌ریزی می‌شود.
(ب) درست
- ۱۰- الف) تحقق شهر پایدار (ب) اقتصادی - اجتماعی
- ۱۱- وندالیسم شهری: خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بناها، آثار تاریخی فرهنگی
- ۱۲- الف) گزینه «۱»
بررسی گزینه‌های نادرست:
پ و ث) در این رابطه طرحی برای جلوگیری از مهاجرت روستاییان نیست.
(ب) گزینه «۱»
- ۱۳- الف) انسان - فعالیت (ب) فرهنگ - هویت شهروندان
(پ) رسیدگی به مناطق محروم - استقلال کشور و خودکفایی کشور
(ت) آمایش سرزمین
- ۱۴- الف) بیشتر روستاییان با مسائلی چون نداشتن مالکیت زمین، کمبود زمین، یکپارچه‌نبودن و قطعه‌قطعه بودن زمین کشاورزی روبه‌رو هستند.
(ب) الف) توجه به تقویت فرهنگ و هنر بومی و ملی
(ب) توجه به نیازهای افراد ویژه مانند افراد دچار معلولیت و جانبازان و سالخوردگان
- ۱۵- الف) درست
(ب) نادرست؛ هزینه بیشتری دارند.
- ۱۶- الف) زیربنایی (ب) ربلی
- ۱۷- الف) گزینه «۲» (ب) گزینه «۳»
- ۱۸- الف) اروپا (ب) انگلستان
- ۱۹- الف) جلفا - تبریز (ب) شهید حقانی - خرمشهر
(پ) ده برابر
- (ت) داشتن وسایل و شبکه حمل‌ونقل از عوامل قدرت ملی یک کشور محسوب می‌شود و نزدیکی به کانال، بندرگاه و غیره، از عوامل قدرت سیاسی است و حکومت‌ها می‌توانند به عنوان ابزار سیاسی استفاده کنند.
(ث) بالایی
- ۲۰- الف) به جابجایی انسان، بار و اطلاعات و به بررسی الگوهای پراکندگی و شیوه‌های حمل‌ونقل و اثرات آن‌ها بر محیط به منظور برنامه‌ریزی و مدیریت مطلوب منطقه‌ای می‌پردازد.
(ب) به کندی و با صرف زمان زیاد، مسافت‌های طولانی را طی می‌کردند و فقط میزان

◀ آزمون شماره ۹ (نوبت دوم) ▶

- ۱- درست
- ۲- درست
- ۳- نادرست؛ حمل و نقل جاده‌ای
- ۴- درست
- ۵- شمالی
- ۶- مدرنیزاسیون
- ۷- فضای جغرافیایی
- ۸- غیرسازه‌ای
- ۹- گزینه «۲»
- ۱۰- گزینه «۲»
- ۱۱- گزینه «۴»، اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است.
- ۱۲- مگاسیتی

- ۱۳- شوراها
- ۱۴- شهر پایدار
- ۱۵- جاده‌ای
- ۱۶- رونق تجارت و مشاغل مربوط به آن
- ۱۷- ورودی: رقومی کردن - مدل‌سازی: پردازش - خروجی: جدول و متن
- ۱۸- ترکمنستان - افغانستان
- ۱۹- مهرآباد تهران - مشهد
- ۲۰- زیرا تعداد نقاط زیاد باشد، امکان ترافیک بیشتر است و کاهش سرعت وجود دارد.
- ۲۱- از حفاری‌های غیرمجاز و دستکاری لوله‌ها بپرهیزند.
- ۲۲- میزان خرابی‌های حاصل از زلزله به شدت آن بستگی دارد و مقیاس آن مرکالی است.
- ۲۳- حرکت همرفتی در گوشته فوقانی
- ۲۴- دشت سیلابی در اغلب ایام سال خشک است ولی در زمان وقوع سیلاب‌های فصلی، جریان آب آن را فرامی‌گیرد، به همین سبب، سطح دشت سیلابی از رسوبات آبرفتی پوشیده می‌شود.
- ۲۵- هدایت - انحراف - مهار
- ۲۶- بسیار کم‌تر و یک کیلومتر بیشتر نیست.
- ۲۷- استعداد لغزش خیزی مجدداً ارزیابی شود.
- ۲۸- گسترش حمل‌ونقل عمومی
- ۲۹- روند اقتصادی و اجتماعی که طی آن شیوه‌های زندگی رفتار و عملکردها ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستا بین روستانشینان رواج می‌یابد.
- ۳۰- عبارت است از کلیه فعالیت‌های برنامه‌ریزی و اجرایی با هدف بهینه‌کردن سامانه‌ای حمل‌ونقل.
- ۳۱- با توجه به زمستان‌های سخت و بارش برف و یخبندان، تجهیزات خاصی در پاکسازی جاده‌ها یا احداث فرودگاه به کار می‌رود.
- ۳۲- انرژی خورشیدی و الکتریکی از نظر هزینه و فناوری مشکلاتی دارد.
- ۳۳- پوسته کف اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا و اروپا و آمریکای جنوبی و شمالی و استرالیا.
- ۳۴- چنان‌چه حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آینده آن بیشتر شود سیل رخ می‌دهد.
- ۳۵- دلیل اصلی آن نیز توسعه سکونتگاه و ساخت‌وسازها در حریم سیل‌گیر رودخانه‌ها است.
- ۳۶- از ساختمان‌های بلند و تیرهای چراغ برق و تابلوی مغازه‌ها فاصله می‌گیریم و اگر در حال رانندگی هستیم، خودرو را در کنار خیابان یا جاده دور از ساختمان‌های بلند متوقف می‌کنیم.

درس نامه توپ برای شب امتحان

درس ۱: شهرها و روستاها

مقر و موقعیت

مقر	<p>تعریف: مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.</p> <p>مقر هر روستا یا شهر شامل هسته اولیه آن می شود.</p> <p>منظور از هسته اولیه:</p> <p>(۱) مکانی که مردم برحسب نیاز آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده اند.</p> <p>(۲) بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.</p> <p>نکته: در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته اند.</p> <p>مثال: تمدن های اولیه در کنار رودهای دجله و فرات، نیل، کارون، سند و ... پدید آمدند.</p>
موقعیت	<p>تعریف: منظور از موقعیت، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده های پیرامون خود و هم چنین جایگاه آن در سطح ناحیه است.</p> <p>پدیده ها و جایگاه ممکن است به دو صورت باشد:</p> <p>عوامل طبیعی: مانند روستاها و شهرهای اطراف، آب و هوا و ...</p> <p>عوامل انسانی: نقش سیاسی، اداری، راه های ارتباطی و ...</p> <p>نکته: موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می کند.</p>

تفاوت های شهر و روستا		
روستا	شهر	ملاک
در برخی کشورهای پرجمعیت آسیا، مانند چین و هند، روستاهایی با بیش از ۳۰۰۰۰ نفر جمعیت وجود دارند.	اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می کنند. به طور کلی شهرها از روستاها پرجمعیت ترند و تراکم جمعیت در آن ها بیشتر است. در برخی کشورهای اروپایی، سکونتگاههایی با بیشتر از ۲۰۰۰ نفر جمعیت، شهر محسوب می شوند.	میزان جمعیت (متداول ترین ملاک)
در روستاها فضاهای باز و چشم اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده ترند.	در شهرها، خانه ها، مغازه ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده ترند و فعالیت های متنوع در فضاهای محدودتری متمرکز شده اند.	وسعت و فضای سکونت و فعالیت
این خدمات و تسهیلات در روستاها کم تر و محدودتر است.	در شهرها امکانات آموزشی، درمانی و پزشکی، مراکز خرید، حمل و نقل عمومی، خدمات مالی و بانکی، آب و برق و ... متنوع و گسترده است.	دسترسی به خدمات و تسهیلات
در روستاها چون جمعیت کم تر است، بیشتر افراد یکدیگر را می شناسند و روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن ها بیشتر است.	در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع تر است.	فرهنگ و مناسبات اجتماعی

سلسله مراتب سکونتگاه ها

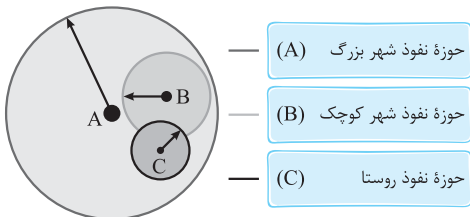
منظور از سلسله مراتب سکونتگاه ها ← رتبه بندی آن ها برحسب اهمیت

ملاک طبقه بندی سکونتگاه ها ← میزان جمعیت عملکرد (خدماتی که ارائه می کنند)

مثال: سکونتگاه های کوچک یا کم جمعیت معمولاً خدمات محدودتری به ساکنان ارائه می کنند، اما در سکونتگاه های بزرگ تر، تعداد و تنوع خدمات بسیار زیاد است.

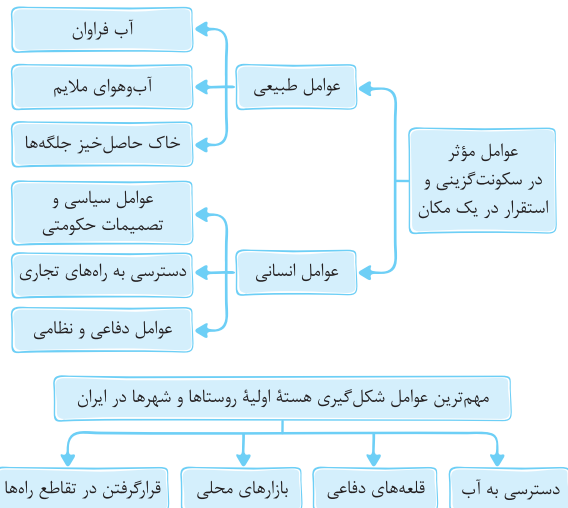
حوزه نفوذ سکونتگاه

به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه، کالا و انواع خدمات دریافت می کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت و آمد افراد وجود دارد، حوزه نفوذ سکونتگاه می گویند.

برخی سکونتگاه ها حوزه نفوذ کم وسعتی دارند.

مثال: یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند. برعکس برخی از شهرها حوزه نفوذ گسترده ای در سطح یک ناحیه یا کشور و حتی جهان دارند.

تفاوت های شهر و روستا		
روستا	شهر	ملاک
در اغلب روستاها، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی (زراعت، دامداری، جنگل داری، صید و شکار و ...) فعالیت می کنند.	در شهرها بیشتر مردم در بخش های صنعتی و خدماتی مشغول به کارند.	فعالیت اقتصادی (مهم ترین ملاک)

مثال: شهر تهران در برخی عملکردها مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی، خدمات پیشرفته پزشکی و مراکز دانشگاهی، حوزه نفوذی در سطح کشور ایران دارد. به شکل صفحه قبل نگاه کنید: نقطه (شهر) A حوزه نفوذی در سطح نقاط B و C دارد و نقطه B حوزه نفوذی در سطح نقطه C دارد.

مثال: شهر تهران در برخی عملکردها مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی، خدمات پیشرفته پزشکی و مراکز دانشگاهی، حوزه نفوذی در سطح کشور ایران دارد. به شکل صفحه قبل نگاه کنید: نقطه (شهر) A حوزه نفوذی در سطح نقاط B و C دارد و نقطه B حوزه نفوذی در سطح نقطه C دارد.

در بررسی حوزه نفوذ عملکرد یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود:	
۱) آستانه نفوذ	حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از سکونتگاه دارند.
۲) دامنه نفوذ	بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

نکته: در پیرامون برخی از مادرشهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند. به چه شهرهایی جهان شهر گفته می‌شود؟
برخی از شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان شهر گفته می‌شود.

مگالاپلیس	
تعریف	به زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها گفته می‌شود.
نحوه شکل‌گیری	در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر، در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل پدید آمده‌اند.
انواع (اشکال) مگالاپلیس‌ها	۱) شکل خطی و کریدوری؛ معمولاً در امتداد راه‌های ارتباطی به این شکل هستند. ۲) شکل خوشه‌ای و کهکشانی
مهم‌ترین ویژگی‌ها	۱) تمرکز و انبوهی جمعیت شهری ۲) تمرکز مؤسسات مالی و پولی ۳) تمرکز صنایع دانش‌بنیان ۴) فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای همجوار با انواع وسایل حمل‌ونقل زمینی و هوایی
نمونه‌هایی از اولین مگالاپلیس‌ها	۱) شمال شرق ایالات متحده آمریکا (از بوستن تا واشنگتن) ۲) ژاپن (توکیو - یوکوهاما)

به سوی جهانی در حال شهری شدن

افزایش شهر و شهرنشینی در جهان

- یکی از مهم‌ترین تغییرات فضای جغرافیایی در قرن ۲۰ و ۲۱ است.
- منظور از اصطلاح شهرنشینی، افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن است.
- سطوح شهرنشینی و افزایش آن در نواحی مختلف جهان، متفاوت است. سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است و هم‌چنان ادامه دارد.

دلایل رشد شهرنشینی در آسیا و آفریقا:

- ۱) مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور: اشتغال
- ۲) صنعتی‌شدن و توسعه کارخانه‌ها
- ۳) رشد بخش خدمات
- ۴) ورود این کشورها به تجارت جهانی

افزایش شهرهای میلیونی

تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان

- یکی از مهم‌ترین پدیده‌ها، افزایش شهرهای میلیونی است.
- تغییر دیگر، تغییر الگوی مکانی شهرها با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان است.

از مادرشهر تا زنجیره کلان‌شهرها (مگالاپلیس)

مادرشهر (متروپل)

- ۱) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.
- ۲) ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.
- ۳) در مورد حداقل جمعیت مادرشهر، توافقی وجود ندارد.
- ۴) به مادرشهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود.

کلان‌شهر

- ۱) برخی معتقدند ترجمه و معادل واژه مگاسیتی (megacity) است.
- ۲) به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.
- ۳) در ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی با بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت، گفته می‌شود؛ مانند تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و ...

گسترش حومه‌نشینی

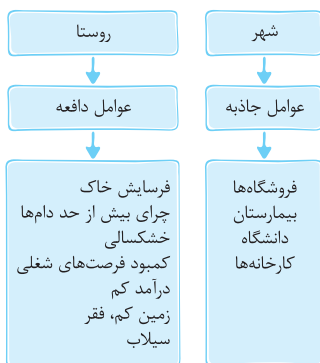
حومه	
تعریف	به بخش‌های پیرامونی یک شهر، حومه می‌گویند.
نحوه شکل‌گیری	با افزایش شهرنشینی و گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی به تدریج حومه‌ها در اطراف شهرها، به ویژه شهرهای بزرگ و پرجمعیت شکل گرفتند.
انواع حومه‌ها	۱) حومه‌های خوابگاهی ۲) حومه‌های صنعتی ۳) حومه‌های فقیرنشین و مرفه‌نشین

نکته: در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. برخی مگالاپلیس را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

تغییر در روستانشینی و سکونتگاه‌های روستایی

مهاجرت از روستاها به شهرها

- شهرها مانند آهن‌ربا جمعیت را جذب می‌کنند.

مهاجرت از روستاها به شهرها	
کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی	کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین
۱) در سده نوزدهم و اوایل قرن بیستم به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای رخ داد. ۲) این مهاجرت تدریجی و طولانی‌مدت بوده است. ۳) طی دهه‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.	۱) این مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبود. ۲) رشد شهرنشینی طی دوره‌های زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد. ۳) شهرها آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی نداشتند. در نتیجه مشکلات زیادی برای روستاها و شهرها به وجود آمد.

تغییرات کالبدی و عملکردی در روستاها

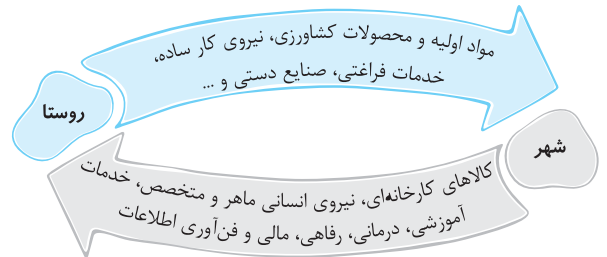
شهرگرایی: منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی - اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینان رواج می‌یابد.

تغییرات کالبدی: با فراهم شدن امکانات و تجهیزاتی چون آب و برق و راه‌سازی، استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و عناصر و خدمات شهری، تغییرات قابل‌ملاحظه‌ای در چهره و کالبد روستاها نسبت به گذشته پدید آمد.

تغییر عملکردی: نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر کرده و عملکردهای جدیدی به طور مستقل یا علاوه بر زراعت در این روستاها پدیدار شده است. از آن جمله می‌توان به روستاهایی با نقش صیادی، گردشگری و صنعتی، که در آن صنایع کوچک تبدیلی یا خانگی رونق زیادی دارند، اشاره کرد.

روابط شهر و روستا

طبق بیشتر نظریه‌ها، شهر محل انباشت سرمایه، تولید کالاهای کارخانه‌ای و تمرکز اقتصادی است و مبادله‌ای نابرابر بین شهر و روستا جریان دارد.

تغییرات جمعیت شهری و روستایی در ایران

در ایران افزایش جمعیت شهری از سه طریق صورت گرفته است:

- 1 افزایش طبیعی جمعیت شهرها یعنی رشد موالید (تولدها) نسبت به مرگ‌ومیر
 - 2 مهاجرت روستائیان به شهرها
 - 3 افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آن‌ها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری
- نکته:** روستاهایی که جمعیت آن‌ها به حدی معین، مثلاً ۱۰ هزار نفر رسیده، با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام شده‌اند و در آن‌ها شهرداری تأسیس شده است.

مهاجرت روستائیان به شهرها در ایران

- 1 شهرنشینی کند: تا سال ۱۳۳۵، مهاجرت از روستاها به شهرها به کندی صورت می‌گرفت و محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد.
- 2 شهرنشینی سریع: از سال ۱۳۳۵، روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد.

مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع

الف) افزایش درآمد حاصل از فروش نفت: از آن‌جا که بودجه کشور ما متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می‌شود، دولت‌ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها را به شهرها اختصاص می‌دهند.

ب) اجرای اصلاحات ارضی: از سال ۱۳۴۱ اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت. در ایران اصلاحات ارضی با سلب مالکیت مالکان بزرگ (ارباب‌ها) و واگذاری زمین به دهقانان خرده‌پا صورت گرفت، اما به سه دلیل نه‌تنها وضعیت روستاها بهتر نشد، بلکه شرایط انهدام کشاورزی ایران را هم فراهم کرد: این دلایل عبارت‌اند از: تقسیم نادرست زمین، حمایت‌نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی.

تهران، مادرشهر ملی

با مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور، جمعیت تهران به طور مداوم به شدت افزایش یافت و رفته‌رفته فاصله زیادی با سایر شهرها پیدا کرد. جمعیت تهران همواره بیش از دو برابر دومین شهر پرجمعیت ایران یعنی مشهد، بوده است. رشد شهرهای بزرگ، کوچک و شهرک‌های اقماری در اطراف تهران، این شهر را به یک منطقه کلان‌شهری بزرگ تبدیل کرد.

درس ۲: مدیریت شهر و روستا

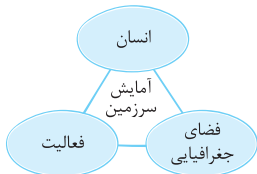

آمایش سرزمین

چون سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان اقتصادی و اجتماعی حکومت‌ها بر همه جنبه‌های زندگی در شهرها و روستاهای یک کشور تأثیر می‌گذارند، به همین دلیل، در بیشتر کشورها علاوه بر برنامه‌ریزی برای تک‌تک شهرها و روستاها، برنامه‌های عمومی و کلی‌تری در سطح کشور و منطقه، یعنی آمایش سرزمین، تهیه می‌شود.

تعریف آمایش سرزمین

آمایش سرزمین عبارت است از سامان‌دادن و نظم‌بخشیدن به فضاهای جغرافیایی و توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح سرزمین.

ویژگی‌های برنامه آمایش سرزمین	
۱) توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور	شناسایی ظرفیت‌ها و تأثیر هر منطقه در پیشرفت و توسعه عمومی ← برنامه‌ریزی متناسب با آن مثال: شناسایی منطقه‌ای که باید کشاورزی در آن توسعه یابد.
۲) توجه به همه ابعاد توسعه	توجه به همه جنبه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، دفاعی و محیطی کشور به طور هماهنگ.
۳) توجه به عدالت در توسعه	ایجاد تعادل بین مناطق کشور از نظر دسترسی به منابع و امکانات به منظور تحقق عدالت اجتماعی ← مقابله با توسعه نامساوی و تمرکز ثروت و سرمایه در برخی مناطق و فقر و محرومیت در مناطق دیگر.
۴) توزیع متوازن جمعیت	پیشگیری از تمرکز و انبوهی جمعیت در یک یا چند مادرشهر و مهاجرت بی‌رویه از روستاها و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ
۵) توجه به نیازهای حال و آینده	توجه به نیازهای جمعیتی حال و آینده مناطق مختلف کشور در برنامه‌ریزی‌های عمرانی مانند احداث صنایع، مراکز درمانی، دانشگاه‌ها و جاده‌ها
۶) توجه به حفظ محیط زیست	تأکید و توجه بر بهره‌مندی منطقی و خردمندانه از منابع و حفاظت از محیط زیست

مدیریت شهرها

نکته: امروز هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری تحقق شهر پایدار است.

شهر پایدار	
تعریف	شهری است که در آن نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف شود؛ بدون این‌که منافع نسل‌های آینده به خطر بیفتد و شهر و فعالیت‌های شهری کم‌ترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست بگذارد.
ارکان	۱) اجتماعی - فرهنگی ۲) اقتصادی ۳) محیط زیست

- مسائل و مشکلات شهرهای بزرگ**
- 1 اشتغال شهری
 - 2 مسکن
 - 3 امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی
 - 4 محیط زیست شهری